

VEILEDER

NIFS LOV § 2-7 – VALGBARHET OG REPRESENTASJONSRETT

02.01.2017

1. HVORFOR HAR IDRETTEEN REGLER OM VALGBARHET?

NIFs lov inneholder bestemmelser som begrenser et medlems mulighet til å kunne velges til verv på årsmøter/ting og til representasjonsoppgaver. Formålet med valgbarhetsbestemmelsene er å hindre at personer i bestemte posisjoner/funksjoner blir valgt til verv eller representasjonsoppgaver fordi disse posisjonene/funksjonene på generelt grunnlag ikke er forenlig med det aktuell tillitsvervet.

2. HVA ER FORKJELLEN PÅ INHABILITET OG VALGBARHET?

Valgbarhet er noe annet enn habilitet. Valgbarhet gjelder valg til verv, mens habilitet gjelder tillitsvalgtes rett til å delta i behandlingen av enkeltsaker. Selv om en person er valgbar kan det være at vedkommende anses inhabil i en konkret sak. Dersom et idrettslag eksempelvis skal inngå en kontrakt med et selskap og dette er eid av styrelederens ektefelle, vil styrelederen være inhabil i saken. Habilitetsreglene følger av NIFs lov § 2-8, og vurderingen av om en person er inhabil eller ikke må gjøres i hver enkelt sak.

3. HVORFOR HAR VI REGLER OM VALGBARHET OG REPRESENTASJON FOR BESTEMTE PERSONGRUPPER IHT. § 2-7?

§ 2-7 begrenser valgbarheten for personer som har en bestemt posisjon som gir vedkommende, eller den juridiske enheten vedkommende er knyttet til, en økonomisk interesse i driften av organisasjonsleddet. Hensikten med bestemmelsen er å ivareta idrettens frie stilling, ved å sikre at personer i slike posisjoner ikke får demokratisk innflytelse gjennom tillitsverv i organisasjonsleddet.

4. FOR HVILKE VERV GJELDER § 2-7?

§ 2-7 gjelder ikke for alle verv eller oppgaver. Dette gjennomgås i det følgende.

4.1 Verv til styre, råd, utvalg mv.

Bestemmelsen gjelder bare ved valg til styre, råd, utvalg osv. Den gjelder med andre ord kun de verv som velges på årsmøter og ting. Den gjelder derfor ikke for oppnevnte verv, som f.eks. deltakelse i et styreoppnevnt utvalg.

4.2 Representasjonsoppgaver

Med representasjon menes at en person velges eller oppnevnes til å representere et organisasjonsledd i et overordnet organisasjonsledds årsmøte/ting.

En person som har en § 2-7-avtale med et organisasjonsledd kan heller ikke være representant i dette organisasjonsleddet, jf. «Person som i henhold til første ledd ikke er valgbar, kan heller ikke velges eller oppnevnes som representant (...) i det organisasjonsledd representasjonen skjer.» Det betyr at f.eks. en person som er medlem av et idrettslag og samtidig er ansatt i et selskap som har en § 2-7-avtale med et særforbund eller en idrettskrets ikke kan representere sitt idrettslag på særforbundstinget eller idrettskretstinget.

Bestemmelsen gjelder uavhengig av om vedkommende er valgt på årsmøte/ting eller oppnevnt av styret.

Det er bare representasjon på årsmøte/ting og ledermøter i overordnet organisasjonsledd som er omfattet av bestemmelsen. En ansatt kan derfor oppnevnes av et idrettslag for å representere idrettslaget på andre møter i et overordnet organisasjonsledd.

4.3 Overordnet organisasjonsledd

Valgbarhetsbestemmelsen gjelder bare i eget organisasjonsledd og i overordnet organisasjonsledd. Bestemmelsen gjelder ikke «nedover», og er f.eks. ikke til hinder for at en ansatt i et særforbund har tillitsverv i en særkrets/region eller et idrettslag.

Med overordnet organisasjonsledd menes organisasjonsledd i særforbunds- og/eller idrettskretslinjen. NIFs lov gjelder bare for organisasjonsleddene i NIF, og regulerer ikke forholdet til de internasjonale særforbundene som et særforbund måtte være medlem av. Det betyr at en person som ikke er valgbar etter NIFs regler, likevel kan representere f.eks. et særforbund på et internasjonalt særforbunds generalforsamling e.l. Tilsvarende kan det tenkes at personer som etter NIFs lov er valgbare og kan representere særforbundet internasjonalt likevel ikke kan det etter det internasjonale særforbundets egne regler.

Her følger en oversikt over NIFs organisasjonsledd og hvilke organisasjonsledd som anses som overordnet:

- Et sær-idrettslag: Det aktuelle idrettsrådet, idrettskretsen, særkretsen/regionen, særforbundet og NIF.
- Et fleridrettslag: Samme som ovenfor. Det har ingen betydning for en persons valgbarhet om vedkommendes tilknytning er til en bestemt sær-idrettsgruppe. Dersom et fleridrettslag har sær-idrettsgrupper for basketball og fotball, innebærer dette f.eks. at en person som har en avtale som kun gir vedkommende en økonomisk interesse i driften av basketballgruppen i idrettslaget, ikke kan representere idrettslaget verken på baskettinget eller på fotballtinget. Både NFF og NBBF er et overordnet organisasjonsledd for dette fleridrettslaget.
- Et idrettsråd: Den aktuelle idrettskretsen og NIF
- En særkrets/region: Det aktuelle særforbundet og NIF

- En idrettskrets: NIF
- Et særforbund: NIF

5. HVILKE PERSONER OMFATTES AV § 2-7

5.1 Nærmere om «økonomisk interesse»

Det er et vilkår at det foreligger en avtale som gir den aktuelle parten en økonomisk interesse i driften av organisasjonsleddet. Avtalen kan være skriftlig eller muntlig.

Når gir en avtale en «økonomisk interesse» i driften av et organisasjonsledd? NIFs lovutvalg har i sak 35/08 uttalt at;

(...) «bestemmelsen kommer til anvendelse på avtaler vedrørende klubbens løpende drift, spillerfinansiering, overdragelse av kommersielle rettigheter eller avtaler om økonomisk samarbeid med stor betydning for avtalemotparten. Typiske eksempler her er avtaler mellom eliteklubber og samarbeidende selskaper innen fotball, håndball og ishockey. Det samme kan gjelde avtaler om kjøp av varer og tjenester som går over lang tid og som er av omfattende økonomisk karakter.»

I «økonomisk interesse» ligger det et krav om at beslutninger som angår driften av organisasjonsleddet kan gi vedkommende en økonomisk fordel eller ulempe som følge av avtaleforholdet mellom vedkommende og organisasjonsleddet.

F.eks. vil en person som har en avtale om salg av varer til et idrettslag ha en økonomisk interesse i at idrettslaget fortsetter å kjøpe varer fra vedkommende, fremfor å bytte leverandør eller beslutte at idrettslaget ikke lenger skal kjøpe denne type varer.

NIFs lovutvalg har i sak 35/08 uttalt følgende om den nedre grensen for «økonomisk interesse»:

«Lovutvalget mener det er klart at avtaler med et utpreget gavepreg faller utenfor bestemmelsens rekkevidde. Det vil videre være unaturlig å la bestemmelsen få anvendelsen på for eksempel leilighetsvise innkjøp av varer eller tjenester.»

Med «leilighetsvise innkjøp» menes innkjøp som er mer tilfeldige eller enkeltstående, i motsetning til de mer systematiske innkjøpene. Om et idrettslag f.eks. inngår en avtale om et engangskjøp av varer eller tjenester fra en tillitsvalgt, vil dette falle utenfor § 2-7. Den tillitsvalgte kan likevel ikke delta i beslutningsprosessen, da vedkommende vil være inhabil etter habilitetsbestemmelsen i NIFs lov § 2-8. Vedkommende kan med andre ord ikke selv delta i prosessen, men vil beholde tillitsvervet selv om idrettslaget beslutter at de vil inngå en enkeltstående avtale om kjøp av varer eller tjenester med vedkommende.

5.2 Unntak – avtaler med utpreget gavepreg

Avtaler med et utpreget gavepreg vil falle utenfor § 2-7. I dette ligger det at avtalen først og fremst er inngått med et ønske om å støtte organisasjonsleddet, og at ytelsen som gis fra avtaleparten er langt større enn den eventuelle motytelsen som avtales.

Et eksempel kan være en virksomhet som støtter et lokalt idrettslag økonomisk, mot at virksomheten føres opp som sponsor på idrettslagets hjemmeside. Formålet med avtalen er først og fremst å begunstige idrettslaget, og motytelsen er av symbolsk art. Vedkommende vil normalt ikke ha noen økonomisk interesse i driften, ettersom ytelsene allerede er avtalt og formålet først og fremst er å støtte idrettslaget økonomisk.

5.3 Nærmere om personkretsen som er omfattet

Bestemmelsen omfatter fysiske personer, herunder enkeltpersonforetak, som har en avtale med et organisasjonsledd som gir vedkommende en «økonomisk interesse» i driften av organisasjonsleddet.

Bestemmelsen omfatter også styremedlem, ansatt eller aksjonær med vesentlig innflytelse i en juridisk person som har en slik avtale med organisasjonsleddet. En «juridisk person» er en sammenslutning som f.eks. en bedrift eller en forening. Med «ansatt» menes den alminnelige definisjon av arbeidstaker slik det er definert i den alminnelige lovgivning. Om begrepet arbeidstaker, se NIFs veileder til § 2-6.

Når det gjelder aksjonærer med vesentlige innflytelse over en juridisk person som har en økonomisk interesse i driften av et organisasjonsledd, vil en person som har en eierandel på over 1/3 anses å ha vesentlig innflytelse. Ved eierandeler under 1/3 må det vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle om vedkommende person har vesentlig innflytelse. I vurderingen skal det blant annet legges vekt på følgende:

- a) Om personen eller dennes nærstående, jf. aksjeloven § 1-5, samlet sett har en eierandel på over 1/3 i den juridiske personen.
- b) Om personen har bestemmende innflytelse i et konsern som samlet sett har en posisjon som gir vesentlig innflytelse over den juridiske personen.
- c) Om personen har inngått avtaler som gir vesentlig innflytelse over den juridiske personen
- d) Andre særlige forhold som gir personen vesentlig innflytelse over den juridiske personen.

5.4 Unntak

Valgbarhetsbegrensningen gjelder ikke for styremedlem som er oppnevnt av organisasjonsleddet. Dette er typisk for avtaler mellom et idrettslag og et samarbeidende selskap, der det følger av selskapets vedtekter at idrettslaget har rett til en styreplass.

6. HVA INNEBÆRER DET AT MAN IKKE ER VALGBAR?

6.1 Styrrer, råd, utvalg mv.

Dersom man ikke er valgbar, kan man ikke velges inn i styrrer, råd, utvalg/komiteer mv. i det organisasjonsleddet man er arbeidstaker i og heller ikke velges til tilsvarende verv i overordnede organisasjonsledd.

Dersom et person allerede er valgt i strid med bestemmelsen, anses vedkommende ikke som valgt, jf. NIFs lov § 2-7 (1). Finnes det et varamedlem, må dette tre inn. Er det ikke tilstrekkelig antall varamedlemmer eller vil organet ikke oppfylle kravene i § 2-4 (kjønnsfordelingsbestemmelsen), er konsekvensen at organisasjonsleddet må innkalle til et ekstraordinært årsmøte/ting med valg av nytt medlem på agendaen. Organet har ikke anledning til å supplere seg selv.

Alternativt kan det søkes om dispensasjon, se punkt 8 nedenfor.

6.2 Representasjon

Dersom man ikke er valgbar, kan man ikke velges eller oppnevnes som representant til årsmøte/ting eller ledermøte i overordnede organisasjonsledd. Det kan som nevnt heller ikke velges eller oppnevnes representant som har en § 2-7 tilknytning til det organisasjonsleddet representasjonen skjer. Dersom en person f.eks. er aksjonær med vesentlig innflytelse i et selskap som har en avtale med et særforbund som gir selskapet en økonomisk interesse i driften av særforbundet, og vedkommende samtidig er medlem av et idrettslag som er medlem i særforbundet, kan vedkommende altså ikke oppnevnes av idrettslaget til å representere på særforbundstinget.

En person som er valgt/oppnevnt i strid med bestemmelsen anses ikke som oppnevnt.

7. NÅR PLIKTER MAN Å FRATRE?

Tillitsvalgt som får en slik avtale, styreverv, ansettelse eller eierandel, plikter å fratse tillitsvervet, og kan ikke gjeninntre før ansettelsesforholdet el. er opphørt.

For arbeidsavtaler følger det imidlertid av en uttalelse fra NIFs lovutvalg at det er tiltredelsestidspunktet som er avgjørende. Dette innebærer at man fortsatt er valgbar selv om man har akseptert et tilbud om en ansettelse, men ikke har tiltrådt. Habilitetsreglene vil imidlertid gjelde i hele perioden.

NIFs lov sier imidlertid ikke at en må fratse permanent dersom en får en slik avtale, styreverv, ansettelse eller eierandel. Gjeninntreden i tillitsvervet kan f.eks. skjer når ansettelsesforholdet er opphørt eller aksjene er solgt. Vedkommende har da rett til å gjeninntre forutsatt at perioden man er valgt/oppnevnt for ennå ikke er utløpt, og

organisasjonsleddet ikke i mellomtiden har valgt en ny tillitsvalgt. Eventuelle varamedlemmer som har trådt inn i den periodene vedkommende ikke var valgbar, må da tre tilbake.

8. DISPENSASJONSSØKNADER

8.1 Innledning

Det er organisasjonsleddet selv som må vurdere om den aktuelle personen er valgbar eller ikke. Dersom organisasjonsleddet konkluderer med at vedkommende ikke er valgbar, må det vurderes om det skal søkes om dispensasjon. Dispensasjon kan bare gis dersom det foreligger særlige forhold, jf. NIFs lov § 2-7 (3)

8.2 Når må det søkes om dispensasjon?

Det skal så langt mulig søkes om dispensasjon i forkant, jf. § 2-7 (3). Dette innebærer at det kan søkes om dispensasjon i etterkant, men dette forutsetter i alminnelighet at det er dukket opp uventete forhold som ikke var påregnelige før valget fant sted.

Det kan bare gis dispensasjon for én valgperiode/oppnevning av gangen.

8.3 Hvem behandler dispensasjonssøknaden?

Etter NIFs lov er det Idrettsstyret eller den Idrettsstyret gir fullmakt som behandler dispensasjonssøknadene. Idrettsstyret har delegert sin myndighet. Se nærmere i NIFs delegasjonsreglement. Hvem som behandler søknaden er avhengig av hvem som søker om dispensasjon:

- Søknader fra idrettslag/idrettsråd – behandles av den aktuelle idrettskretsen.
- Søknader fra regioner/særkretser – behandles av NIFs generalsekretær etter fullmakt fra Idrettsstyret
- Søknader fra idrettskretser/særforbund – Idrettsstyret avgjør alle søknader som vedrører styreverv i idrettskretser/særforbund. Øvrige søknader avgjøres av NIFs generalsekretær etter fullmakt fra Idrettsstyret.

Vedtak i dispensasjonssaker kan ikke påklages.

8.4 Når foreligger det «særlige forhold»?

Iht. § 2-7 (3) kan det kun gis dispensasjon dersom det foreligger «særlige forhold». Etter organisasjonspraksis avgjøres dette etter en konkret helhetsvurdering der en rekke momenter må vurderes. Ved vurderingen er det avgjørende å vurdere om avtalen gir en slik virkning at valgbarheten bør begrenses.

Særlig aktuelle momenter i vurderingen er:

- Avtalens karakter og omfanget av den økonomiske interessen. Dersom den økonomiske interessen i organisasjonsleddet er liten/minimal kan det tilsi dispensasjon. Momenter her er eksempelvis avtalens økonomiske omfang, gjenytelser fra partene, lang- eller kortsiktig avtale, avtale vedrørende daglig drift eller mere ekstraordinær karakter osv. og balansen mellom partene i avtaleforholdet.
- Selskapets eierskap. Selskap eid av idretten vil kunne tilsi dispensasjon fordi partene normalt har sammenfallende interesser. Avtalens karakter og omfang, jf. første kulepunkt ovenfor, vil likevel være avgjørende for dispensasjonsvurderingen.
- Eierandel. Dersom en person har en eierandel i selskapet på under 1/3, må det vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle om forholdet er omfattet av § 2-7 og om dispensasjon skal gis.
- Tillitsvervets art (styreverv, medlem av utvalg, representasjon etc.). Det skal for eksempel mer til for å gi dispensasjon ved styreverv enn ved et verv til et utvalg.
- Funksjon (leder, varamedlem). Det skal mer til for å gi dispensasjon ved lederverv enn for et varamedlem.
- Dersom det finnes varamedlemmer til det aktuelle vervet tilsier det at det normalt ikke skal gis dispensasjon. Dette gjelder særlige ved representasjon.
- Graden av innflytelse over sportslig virksomhet. Dersom det aktuelle vervet gir stor innflytelse over den sportslige virksomheten taler hensynet til idrettens frie stilling for at det ikke skal gis dispensasjon.
- Kort tid frem til neste årsmøte/ting kan tilsi dispensasjon.
- Elite- eller breddeidrett. Eliteidretten, særlig i lagspill, innebærer normalt større budsjetter, høyere risiko og større samhandling med utenforstående kommersielle interesser, som nødvendiggjør en klarere rollefordeling.